

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ ВІД НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ

В.В. Кузнецов

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ*

Постановка проблеми. Конституція України визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпеку найвищою соціальною цінністю в державі. Існування кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці (ст. 135 Кримінального кодексу (КК) України) та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України), безперечно спрямовано на захист вказаних цінностей. Однак застосування вказаних кримінально-правових норм породжує численні дискусії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо регламентації та застосування вказаних норм висвітлено в роботах: П. П. Андрушка, М. І. Бажанова, В. В. Бабаніної, С. Р. Багірова, В. Б. Малініна, А. А. Музики, В. О. Навроцького, М.І. Хавронюка, О. В. Хуторянського, Н.М. Ярмиш та ін. Безумовно, роботи цих учених мають значну наукову цінність, але, незважаючи на це, питання відмежування вказаних злочинів залишаються доволі дискусійними і поки що не мають однозначного вирішення. Наприклад: В. К. Грищук вважає, що: «... ненадання допомоги є юридичним синонімом залишення в небезпеці і визначається як невжиття особою заходів, необхідних для відвернення небезпеки для життя потерпілого» [1, с. 311, 314]. О. В. Хуторянський продовжує вказаний підхід і пропонує залишення в небезпеці розглядати як спеціальний вид ненадання допомоги особі [2, с. 162].

Враховуючи постійне оновлення законодавства, сьогодні й у правозастосуванні особливо гостро постало питання відмежування вказаних складів злочинів. Окрім того, у теорії кримінального права обґрунтовується думка, що близько 60 % помилок при кваліфікації злочинів зумовлено саме неправильним вирішенням питань відмежування злочинів, нерозумінням між окремими кримінально караними посяганнями [3, с. 454; 4, с. 476].

Метою даної статті є дослідження відмінностей між залишенням у небезпеці (ст. 135 КК України) та ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України) й вироблення певних пропозицій щодо удосконалення вказаних кримінально-правових норм.

Основні результати дослідження. Суміжні склади злочинів розрізняються по одній або декількох ознаках і споріднені за характером суспільної небезпеки. Для кваліфікації суміжних складів злочинів значуще виділення розмежувальних елементів складів та їх ознак [5, с. 161]. Теорії кримінального

права відомі відмінності в ознаках об'єктивної та суб'єктивної сторін складу злочину, об'єкта й суб'єкта складу злочину.

Починаючи це дослідження, неможливо не назвати подібні ознаки вказаних складів злочинів. На нашу думку, такими ознаками є лише життя та здоров'я особи (в об'єкті складу злочину). Є спірною думка О.В. Хуторянського, який вважає подібними причинний зв'язок, суб'єктивну сторону складу злочину, і особливо кваліфікуючі ознаки [2, с. 162].

Спочатку розглянемо відмінності в ознаках об'єктивної сторони складу злочину. Так порівняльний аналіз конструкції вказаних складів злочинів дозволяє зробити висновок про їх відмінність. Злочин, передбачений ч.1 ст.135 КК України має формальний склад: злочин вважається закінченим з моменту залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Злочин, передбачений ч.1 ст.136 КК України має матеріальний склад: злочин вважається закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді тяжких тілесних ушкоджень. Тобто причинний зв'язок не є характерним для об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч.1 ст.135 КК України.

При цьому є більш аргументованою думка О. В. Хуторянського, що «... необхідність відмежування залишення в небезпеці від злочину, передбаченого ст.136 КК України, існує лише в тому разі, коли його об'єктивна сторона виявляється, власне, у ненаданні допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, а не в неповідомленні про небезпечний для життя стан особи» [2, с. 163]. Тобто відмінність полягає й в формах реалізації злочинної поведінки: об'єктивна сторона залишення в небезпеці характеризується суспільно небезпечними діями, які виявляються тільки в залишенні без допомоги, а об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст.136 КК України характеризується двома формами: 1) ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані; 2) неповідомлення про такий стан потерпілого належним установам чи особам.

Далі розглянемо відмінності в ознаках суб'єктивної сторони складу злочину. Є цікавою наукова думка, що «суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ч.1, 3 ст.136 КК України, має подвійну форму вини, тобто умисел (прямий і непрямий) щодо діяння та непрямий умисел або необережність (злочинна самовпевненість або злочинна недбалість) щодо наслідків, а в ч.2 ст.136 КК – умисна форма вини» [2, с. 142]. У принципі, не заглиблюючись у дискусію щодо змісту подвійної форми вини, слід зауважити, що припускаємо можливість й прямого умислу щодо наслідків (ч.1, 3 ст.136 КК України). Винна особа не має жодного відношення до виникнення небезпечного стану у потерпілого та не зобов'язана їм опікуватися, тому, як не етично це звучить, він може й бажати настання відповідних фізичних наслідків.

Іншу ситуацію ми маємо при залишенні в небезпеці, при якій винний зобов'язаний був піклуватися про потерпілого або сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан. Пригадаємо, що це злочин з формальним складом, який сконструйований таким чином, що наслідки лежать за межами обов'язкових ознак об'єктивної сторони складу злочину. Тому суб'єкт не може

бажати їх настання. Але ця обставина не виключає умисної форми вини. Інтелектуальна сфера в цих випадках включає лише свідомість, розуміння суспільної небезпеки вчиненого діяння, ставлення до наслідків не виникає, та й не може виникнути. А вольова сфера обмежується бажанням вчинення конкретного діяння. У зв'язку з цим вважаємо переконливою позицію тих вчених, які вважають, що воля особи в цих випадках спрямована на саме діяння [7, с. 149]. Тобто вольовий момент при вчиненні злочинів з формальним складом переміщується з наслідків на діяння. У цьому контексті І.Г. Філановський зазначає: «при вчиненні формальних злочинів свідомість вчиненого діяння чи бездіяльності означає також бажання вчинення цих діянь. При такому становищі особа повинна бути визнана такою, що діє з прямим умислом» [7, с. 148]. Подібної позиції дотримується і П.С. Дагель, який вважає, що в формальних складах форма вини визначається психічним ставленням до діяння [8, с. 74]. Бажання вчинення діяння передбачає наявність в цих складах прямого умислу. Непрямий умисел виключається, оскільки свідоме допущення стосується виключно наслідків суспільно небезпечної дії чи бездіяльності, які в злочинах з формальним складом лежать за межами об'єктивної сторони цих злочинів. Саме тому виключається і необхідність визначення психічного ставлення суб'єкта до цих наслідків.

Тому злочин, передбачений ч.1 ст.135 КК України, на відміну від злочину, передбаченого ч.1 ст.136 КК України, може бути вчинений лише з прямим умислом. При порівнянні форм вини вказаних складів злочинів за умови настання наслідків (ч.3 ст.135 КК України, ч.1, 3 ст.136 КК України) також очевидні відмінності. Суб'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ч.3 ст.135 КК України, характеризується умислом щодо діяння та тільки необережністю щодо наслідків. Є дискусійною позиція, яка висловлена в теорії кримінального права, що можливий при залишенні в небезпеці й непрямий умисел щодо наслідків [9, с. 15]. На нашу думку, умисел щодо наслідків, який можливий при ненаданні допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, неприйнятний для залишення в небезпеці. Оскільки у такому разі слід вести мову про вбивство (ст.115 КК України) або умисне завдання інших тяжких наслідків. Наприклад, винна особа умисно зіштовхує потерпілого з човна в озеро, не маючи інформації про навички останнього щодо плавання. Якщо винна особа, незважаючи на благаання потерпілого про допомогу, не надає допомоги, однак не бажає їй, наприклад смерті (лише свідомо припускає й таку можливість), то відповідальність, як вже зазначалося, буде наставати за вбивство.

Також слід погодитися з позицією науковців, що існує відмінність між розглянутими складами злочину й в ознаках потерпілого від злочину [2, с. 163; 10, с. 128]. Потерпілим від злочину, передбаченого ст.135 КК України, на думку В.В. Бабаніної, є беспорядна особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані та позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, а за ч.2 ст.135 КК України потерпілим є новонароджена дитина [9, с. 11]. У свою чергу, потерпілим від ненадання допомоги (ст.136 КК України) може виступати будь-яка фізична особа, яка знаходиться в небезпечному для життя стані,

незалежно від того чи здатна вона вжити заходів до самозбереження [2, с. 164; 10, с. 128].

Найбільш важливою відмінністю в кримінально-правовій науці визначається саме вид суб'єкта складу злочину. На думку В.І. Касинюка, якраз саме за цим елементом складу злочину слід відмежовувати вказані злочини [11, с. 90]. Загальноприйнятою в теорії кримінального права є позиція, що за ст.135 КК України суб'єкт злочину спеціальний – лише фізичні осудні особи, які: 1) зобов'язані були піклуватися про потерпілого та мали можливість надати йому допомогу, тобто особи, які зобов'язані за законом чи іншим нормативним актом, а також цивільно-правовим договором надавати допомогу вказаним особам (перший вид суб'єкта злочину); 2) поставили потерпілого в небезпечний для життя стан (другий вид суб'єкта злочину) [9, с. 12]. За ст.136 КК України суб'єкт злочину загальний – лише фізичні осудні особи, на яких покладений обов'язок КК України.

Для того, щоб чіткіше зрозуміти цю відмінність, узагальнюючи думки різних вчених, ми виробили таке правило: якщо обов'язок суб'єкта надавати допомогу потерпілому передбачений іншим нормативним актом чи договором (зовнішній від КК України обов'язок), то відповідальність настає за ст.135 КК України; якщо обов'язок суб'єкта надавати чи викликати допомогу потерпілому передбачений саме законом про кримінальну відповідальність (внутрішній обов'язок), то відповідальність настає за ст.136 КК України.

Однак буквальне тлумачення ознак суб'єкта складу злочину, передбаченого ст.135 КК України, дозволяє зробити висновок про те, що особа повинна бути, зокрема піклувальником. Звернемося до Цивільного кодексу (ЦК) України та визначимо, що таке піклування, хто може бути піклувальником й щодо яких осіб воно застосовується. Згідно ч.1 ст.55 ЦК України, піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки. Коло осіб щодо яких може бути встановлено піклування передбачено в ч.1 ст.59 ЦК України: «піклування встановлюється над неповнолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена». Піклувальник призначається переважно з осіб, які перебувають у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки піклувальника (ч.4 ст.63 ЦК України). При цьому не заперчується, що це може бути й інша особа. Згідно ч.2, 4 ст.60 ЦК України, суд встановлює піклування над фізичною особою і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування.

Тобто, якщо керуватися тільки цивільним законодавством, то застосування ст.135 КК України значно звужується: потенційний суб'єкт злочину (перший вид) повинен бути призначений судом піклувальником, а потерпілим може бути неповнолітня особа, яка є сиротою або позбавлена батьківського піклування, та особа, цивільна дієздатність якої обмежена. Існуючі в теорії кримінального права тлумачення суб'єкта злочину та потерпілого від

злочину за ст.135 КК України, як було зазначено, розширюють поняття «піклування». Таке тлумачення положень закону є допустимим, але породжує різні тлумачення.

Тому, на наш погляд, слід пригадати положення Закону України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. У ч.3 ст.3 вказаного закону, зазначено, що «у разі виявлення людини у невідкладному стані, яка не може особисто звернутися за наданням екстреної медичної допомоги ... на місці події громадянин України або будь-яка інша особа, які виявили таку людину, зобов'язані: негайно здійснити виклик екстреної медичної допомоги або повідомити про виявлену людину ...; за можливості надати виявленій людині у невідкладному стані необхідну допомогу, у тому числі шляхом перевезення такої людини до найближчого до місця події відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги чи іншого закладу охорони здоров'я ...».

Тобто норми цього Закону передбачають, так званий «зовнішній» обов'язок кожної особи надавати допомогу. Якщо керуватися розширеним тлумаченням поняття «піклування», то втрачається сенс від існування ст.136 КК України. Нечасте застосування вказаної норми (аналіз судової практики свідчить про засудження винних, як правило, коли вони стають свідками вчиненого насильницького злочину проти потерпілого та не надають йому у подальшому допомоги) й раніше викликало сумніви щодо доцільності її існування. Тому такий підхід однозначно передбачає у перспективі декриміналізацію злочину, передбаченого ст.136 КК України.

Більш вузьке тлумачення поняття «піклування» залишає можливість для застосування ст.136 КК України. Однак при цьому потребує уточнення в теорії кримінально-правової науки поняття «суб'єкт злочину» за ст. 135 КК України.

На підставі вищевикладеного, пропонуємо суб'єктом злочину за ст. 135 КК України визнавати: по-перше, особу, яка сама поставила потерпілого в небезпечний для життя стан; по-друге, особу, яка зобов'язана піклуватися про іншу особу (потенційного потерпілого). До таких осіб відносяться особи, які офіційно визнані піклувальниками згідно цивільного (ч.4 ст.63 ЦК України) або сімейного законодавства (ч.1 ст.55 (дружина та чоловік), ч.2 ст.150 (батьки), ч.1 ст.172 (повнолітній син чи дочка), ст.264 (внуки, правнуки; повнолітні брати, сестри, пасинки, падчерки; особи, які проживали однією сім'єю з особою, яка потребує піклування, до досягнення повноліття) Сімейного кодексу України). Інші випадки, про які зазначено в теорії кримінального права не охоплюються поняттям «піклування» (зокрема, це стосується договору довічного утримання). У свою чергу, суб'єктом складу злочину, передбаченого ст.136 КК України, є фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку не має обов'язків щодо піклування (окрім обов'язку, передбаченого ч.3 ст.3 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р.) та не ставила потерпілого своїми діями в небезпечний для життя стан.

Відмінності існують й у кваліфікованих складах злочинів. Склад злочину «Залишення в небезпеці» передбачає такі кваліфікуючі обставини: вчинення таких дій матір'ю стосовно новонародженої дитини, якщо матір не

перебувала в обумовленому положамі стані (ч.2 ст.135 КК України); вчинення діяння, якщо воно спричинило смерть особи або інші тяжкі наслідки (ч.3 ст.135 КК України). Склад злочину «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані» передбачає такі кваліфікуючі обставини: ненадання допомоги малолітньому, який завідомо перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або неповідомлення про такий стан дитини належним установам чи особам (ч.2 ст.136 КК України); вчинення діяння, якщо воно спричинило смерть потерпілого (ч.3 ст.136 КК України). Очевидна текстуальна відмінність між ч.2 ст.135 КК України та ч.2 ст.136 КК України, однак щодо третіх частин вказаних статей такого сказати неможна. Відмінність особливо кваліфікованого складу злочину, передбаченого ч.3 ст.135 КК України від складу злочину за ч.3 ст.136 КК України, у регламентації поряд зі смертю особи – інших тяжких наслідків.

Висновки. Визначені відмінності між залишенням в небезпеці (ст.135 КК України) та ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст.136 КК України), які полягають: а) в ознаках потерпілого від злочину (потерпілим від злочину, передбаченого ст.135 КК України, є безпорадна особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані та позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, а за ч.2 ст.135 КК України потерпілим є новонароджена дитина, а потерпілим від ненадання допомоги (ст. 136 КК України) може виступати будь-яка фізична особа, яка знаходиться в небезпечному для життя стані, незалежно від того чи здатна вона вжити заходів до самозбереження); б) в ознаках об'єктивної сторони складу злочину (у формах реалізації злочинної поведінки); в) у конструкції основного складу злочину (злочин, передбачений ч.1 ст.135 КК України має формальний склад, злочин, передбачений ч.1 ст.136 КК України – матеріальний); г) в ознаках суб'єкта складу злочину (суб'єктом складу злочину за ст.135 КК України) може бути: по-перше, особа яка сама поставила потерпілого в небезпечний для життя стан; по-друге, особа, яка зобов'язана піклуватися про іншу особу (потенційного потерпілого). До таких осіб відносяться особи, які офіційно визнані піклувальниками згідно цивільного (ч.4 ст.63 ЦК України) або сімейного законодавства (ч.1 ст.55 (дружина та чоловік), ч.2 ст.150 (батьки), ч.1 ст.172 (повнолітній син чи дочка), ст.264 (внуки, правнуки; повнолітні брати, сестри, пасинки, падчерки; особи, які проживали однією сім'єю з особою, яка потребує піклування, до досягнення повноліття) Сімейного кодексу України); суб'єктом складу злочину, передбаченого ст.136 КК України, є фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку не має обов'язків щодо піклування (окрім обов'язку, передбаченого ч.3 ст.3 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р.) та не ставила потерпілого своїми діями в небезпечний для життя стан); г) в ознаках суб'єктивної сторони складу злочину (злочин, передбачений ч.1 ст.135 КК України, на відміну від злочину, передбаченого ч.1 ст.136 КК України, може бути вчинений лише з прямим умислом. При порівнянні форм вини вказаних складів злочинів за умови настання наслідків (ч.3 ст.135, ч.1, 3 ст.136 КК України) також очевидні відмінності. Суб'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ч.3 ст.135 КК

України, характеризується умислом щодо діяння та тільки необережністю щодо наслідків. Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ч.1, 3 ст.136 КК України, характеризується умислом щодо діяння та умислом або необережністю щодо наслідків, а в ч.2 ст.136 КК України – умисна форма вини); д) у кваліфікуючих ознаках (встановлена відмінність між ч.2 ст.135 та ч.2 ст.136 КК України. Відмінність особливо кваліфікованого складу злочину, передбаченого ч.3 ст.135 КК України від складу злочину за ч.3 ст.136 КК України, у регламентації поряд зі смертю особи – інших тяжких наслідків).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Бойко А.М., Брич Л.П., Гришук В.К. та ін.]; за ред. М.І. Мельника, М. І. Хавронюка. – [5-ге вид., переробл. та допов.]. – К. : Юрид. думка, 2008. – 1216 с.
2. *Хуторянський О.В.* Кримінально-правова характеристика ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Хуторянський Олександр Васильович. – К., 2013. – 212 с.
3. *Брич Л.П.* Спільні та розмежувальні ознаки складів злочинів, передбачених ст.130 КК України «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби», із суміжними складами злочинів / Л.П. Брич // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2003. – Вип. 38. – С. 454–467.
4. *Навроцький В.О.* Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посіб. / Навроцький В. О. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.
5. *Кузнецов В.В.* Кримінальна відповідальність за притягнення як обвинуваченого завідомо невинуватої особи: Монографія / В.В. Кузнецов, М.В. Сийпловік; за заг. ред. д.ю.н., проф. В.І. Шакуна; Передмова Г.О. Усатого. – Ужгород : ЗакДУ, 2011. – 284 с.
6. Курс советского уголовного права. – [в 5-ти т.] / [отв. ред. : Н. А. Беляев (т. 1–5), М. Д. Шаргородский (т. 1–3)]. – Л. : Ленинградский ун-т им. А. А. Жданова. – 1968. – 1968–1971. – Т. 1 : Часть общая. – 1968. – 646 с.
7. *Филановский И.Г.* Социально-психологическое отношение субъекта к преступлению / Филановский И. Г. – Ленинград : ЛГУ, 1970. – 176 с.
8. *Дагель П.С.* Проблемы вины в советском уголовном праве / П. С. Дагель // Ученые записки ДДУ. – Владивосток, 1968. – Вып. 21. – Ч. 1. – С.73–76.
9. *Бабаніна В.В.* Кримінальна відповідальність за залишення в небезпеці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В. В. Бабаніна. – К., 2010. – 21 с.
10. Кримінальне право. Особлива частина: Підручник: У 2-х т. – Т. 1 / За ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. – Луганськ : «Елтон – 2», 2012. – 780 с.
11. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – [5-те вид., допов.] – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Особлива частина / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]. – 2013. – 1040 с.

Кузнецов В.В. Окремі питання відмежування залишення в небезпеці від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані

У статті розглянуто проблему відмежування залишення в небезпеці (ст.135 КК України) від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст.136 КК України). Встановлено, що суміжні складі злочинів розрізняються по одній або декількох ознаках і споріднені по характеру суспільної небезпеки. Для кваліфікації суміжних складів злочинів значуще виділення розмежувальних елементів складів і їх ознак. Визначені відмінності між залишенням у небезпеці (ст.135 КК України) та ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст.136 КК України), які полягають: а) в ознаках потерпілого від злочину; б) в ознаках об'єктивної сторони складів злочинів; в) у конструкції основних складів злочинів; г) в ознаках суб'єкта складу злочину; ґ) в ознаках суб'єктивної сторони складів злочину; д) в кваліфікуючих ознаках.

Внесено пропозиції щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування.

Ключові слова: злочини, об'єкт злочину, кримінальна відповідальність, залишення в небезпеці, обов'язок по піклуванню, «завідомість», небезпечний для життя стан.

Кузнецов В.В. Отдельные вопросы отграничения оставления в опасности от неоказания помощи лицу, находящемуся в опасном для жизни состоянии

В статье рассмотрена проблема отграничения оставления в опасности (ст.135 УК Украины) от неоказания помощи лицу, находящемуся в опасном для жизни состоянии (ст.136 УК Украины). Установлено, что смежные составы преступлений различаются по одной или нескольким признакам и родственные по характеру общественной опасности. Для квалификации смежных составов преступлений имеет значение выделение разграничительных элементов составов и их признаков. Определены различия между оставлением в опасности (ст.135 УК Украины) и неоказанием помощи лицу, находящемуся в опасном для жизни состоянии (ст.136 УК Украины), которые заключаются: а) в признаках потерпевшего от преступления; б) в признаках объективной стороны составов преступлений; в) в конструкции основных составов преступлений; г) в признаках субъекта преступления; ґ) в признаках субъективной стороны составов преступлений; д) в квалифицирующих признаках.

Внесены предложения по совершенствованию законодательства и практики его применения.

Ключевые слова: преступления, объект преступления, уголовная ответственность, оставление в опасности, обязанность по заботе, «заведомость», опасное для жизни состояние.

Vitalii V. Kuznetsov. Some questions on distinction between leaving a person in danger and failure to render assistance to a person in danger

The article considers the distinction between leaving a person in danger and failure to render assistance to a person in danger in a manner likely to cause injury to health (Art. 136 of the Criminal Code of Ukraine). It is established that these crimes differ in one or more signs and related to the nature of public danger. The distinctive elements of crimes should be allocated in order to qualify the crimes. The objective and subjective forms of studied crimes are also examined. The differences between leaving a person in danger (Art. 135 of the Criminal Code) and failure to render assistance to a person who is in life-threatening condition are identified (Art. 136 of the Criminal Code of Ukraine) and comprised of:

a) signs of the victim of crime (the victim of crime under Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine is a helpless person in a life-threatening condition and unable to take measures for self-preservation, under Ch. 2, Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine the victim is a newborn baby, the victim from failure to render assistance can be any physical person who is in conditions dangerous to life, regardless on whether he/she is able to take measures for self-preservation; b) signs of the objective side of the crime (through the implementation of criminal behavior); c) the structure of basic forms of crimes (crime under Ch. 1, Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine has a formal structure, crime under Ch. 1, Art. 136 of the Criminal Code of Ukraine - material); d) signs of the subject of the crime (the subject of the crime under Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine may be: first, a person who has put the victim in life-threatening condition; secondly, the person obliged to take care of another person (potential victim); e) signs of the subjective side of the crime (the crime under Ch. 1, Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine, in contrast to the crime under Part. 1, Art. 136 of the Criminal of Ukraine can be committed only with direct intent. When comparing the forms of guilt of specified crimes provided the consequences (Ch. 3, Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine, Ch. 1, 3, Art. 136 of the Criminal Code of Ukraine) .also have obvious differences. Proposals on improvement of legislation and its practical implementation are suggested.

Key words: *crimes, the object of crime, criminal responsibility, leaving in danger, obligation to care, willfulness, condition dangerous to life.*

Стаття надійшла до редакції 09.12.2014.